

Вадим Цюра,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

УДК 347.74

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ПРЕДСТАВНИЦТВА В ГЕРМАНСЬКІЙ ТА РОМАНСЬКІЙ СИСТЕМАХ ПРИВАТНОГО ПРАВА

У статті аналізується нормативно-правове регулювання представницьких відносин у державах германської та романської правових систем. Досліджується значення Німецького цивільного уложення для становлення та розвитку інституту представництва в європейських державах. Вивчаються питання договірної та позадоговірної представництва, окремо акцентується увага на основних аспектах комерційного агентування. Автор обґрунтовує переважання різних моделей представництва в германській (позитивістська модель) та романській (імпліцитна модель) системах приватного права.

Ключові слова: правовідносини представництва, повноваження, романо-германська правова сім'я, договір доручення, довіреність, законне представництво, теорія сепарації, комерційне представництво, імпліцитна модель представництва.

Встановлюючи вектор суспільно-політичного, економічного та правового розвитку держави на інтеграцію із Європейським Союзом, ми повинні усвідомлювати, що зміни, яких зазнає також українська правова система, матимуть комплексний та докорінний характер. У зв'язку з цим беззаперечною є необхідність не лише здійснення ґрунтовних наукових досліджень європейського законодавства і доктрини, а й їх практична спрямованість. Інститут представництва в цивільному праві є одним із тих, що потребують пильної уваги науковців, особливо в аспектах аналізу та запозичення досвіду зарубіжного правового регулювання.

Попри те, що дослідженню окремих питань у межах вказаної проблематики присвячували свої наукові праці чимало українських науковців (зокрема І. Я. Ве-

рес, І. О. Гелецька, В. Л. Гранін, І. Ю. Доманова, А. І. Дрішлюк, С. Г. Керимов, Р. В. Колосов, П. М. Крупко та ін.), законодавство та правова доктрина країн з германською та романською системами приватного права, еволюція правової думки та сучасний стан правового регулювання різних аспектів договірної та позадоговірної представництва в найвагоміших кодифікаціях цивільного та торгового права країн Європи потребують подальшого ґрунтовного вивчення й осмислення.

Таким чином, мета нашої наукової роботи — це аналіз та узагальнення положень законодавства, що регламентує правовідносини представництва в державах германської та романської правових систем, передусім у Німеччині та Франції.

У законодавствах зарубіжних країн з першої половини XIX ст. поступово по-

чинає формуватися нормативний масив, присвячений регулюванню відносин цивілістичного представництва. Про це свідчать положення прийнятого у той час Кодексу Наполеона [1], Цивільного кодексу Італії [2], Німецького цивільного уложення [3] тощо. Французький цивільний кодекс та наступний Цивільний кодекс Італії були першими кодифікованими актами, які врегульовували відносини представництва, зокрема договір доручення та довіреність. Попри те, що чітка відмінність між вказаними правовими конструкціями не проводилась, цінність врегулювання цих аспектів була неабиякою, що пізніше дозволило вказаним інститутам перетворитися на самостійні регулятори цивільних відносин.

Для завершення формування представництва на рівні цивільного законодавства в самостійний інститут знадобилося майже століття. Уже на початку ХХ ст. розуміння цивілістичного представництва настільки чітко сформувалося, що на рівні законодавчих актів було здійснено розмежування між зовнішніми (відносини між принципалом і третьою особою) та внутрішніми (відносини між принципалом та представником, які регулювалися загальними вимогами до вчинення правочинів) відносинами представництва. Першість у цьому контексті належить Німецькому цивільному уложенню 1896 р. (далі — НЦУ) [4], у якому вперше чітко розмежувались поняття представництва, довіреності та договору доручення.

Сформульовані в НЦУ положення мали сильний вплив на формування і розвиток актів цивільного законодавства інших держав. Передусім на Цивільний кодекс Швейцарії 1907 р., Цивільний кодекс Італії 1942 р., Цивільний кодекс Португалії 1966 р., цивільні кодекси Швеції, Фінляндії та низки східних держав (Китаю, Тайланду, Північної Кореї, Японії) та окремих країн латинської Америки (наприклад, ЦК Бразилії). За законодавством Німеччини вже тоді прямо розмежувалися відносини, які виникають на основі договору доручення як специфічного контракту та представницькі відносини як категорія зобов'язального права: представництво (§§ 164—181 НЦУ), доручення (§§ 662—676 НЦУ). Аналогічні положення містяться в ЦК Італії: представництво регулюється arts. 1387—1400 су-

часного ЦК Італії, а договір доручення — arts. 1703—1730 ЦК Італії [5]; ЦК Греції: представництво (arts. 211—235 ЦК Греції), доручення (arts. 713—729 ЦК Греції) [6]; ЦК Нідерландів: представництво (arts. 3:60—3:79 ЦК Нідерландів), договір доручення (arts. 7:414—7:424 ЦК Нідерландів) [7]; ЦК Португалії: представництво (arts. 258—269 ЦК Португалії), договір доручення (arts. 1157—1184 ЦК Португалії) [8]; ЦК Польщі: представництво (arts. 95—109⁹ ЦК Польщі), договір доручення (arts. 734—751 ЦК Польщі) [9] тощо.

Відповідно до § 164 НЦУ волевиявлення, яке особа здійснює в межах своїх повноважень представника від імені принципала, безпосередньо здійснюється на користь останнього незалежно від того, чи діяла вона явно як представник. Але якщо намір діяти від імені іншої особи не висловлений явно і не є очевидним, то відсутність намірів представника діяти від свого імені не береться до уваги. У випадку обмеження дієздатності представника факт обмеження не впливає на дійсність волевиявлення, зробленого представником чи представнику (§ 165 НЦУ). Останнє положення є серцевиною теорії сепарації П. Лабанда, оскільки положення § 165 НЦУ свідчить про роздільність та диференціацію підстави виникнення повноваження та його здійснення. Повноваження відповідно до § 167 НЦУ надаються на підставі заяви, зверненої до уповноваженого або до третіх осіб, стосовно яких має здійснюватися представництво. При цьому форма заяви може не відповідати встановленій формі для вчинення правочинів, з якими пов'язані повноваження.

Тобто надання повноважень здійснюється на підставі довіреності. А інформаційний обов'язок стосовно третьої особи реалізується або шляхом особливого повідомлення (*Besonderen Mitteilung*) зі сторони принципала про надання представнику повноважень, або ж врученням представником довіреності третій особі.

Якщо одна особа укладає від імені іншої особи правочин без повноважень на представництво, то дійсність цього договору, як на користь, так і проти волі принципала, залежить від схвалення правочину останнім. Про схвалення може бути заявлено лише до завершення двох тижнів з моменту отримання вимо-

ги; якщо схвалення не висловлено, то вважається, що в ньому відмовлено (§ 177 НЦУ).

Особа, яка уклала договір як представник, якщо вона не доведе своїх повноважень на представництво, зобов'язана за вибором другої сторони або виконати договір, або відшкодувати збитки, якщо принципал відмовить у схваленні договору. У разі якщо представник не знав про відсутність повноважень, він зобов'язаний компенсувати лише ті збитки, які інша сторона понесла внаслідок упевненості про наявність повноважень на представництво, і лише тією мірою, якою дійсність договору відповідала її інтересам. Представник звільняється від відповідальності, якщо інша сторона знала або повинна була знати про відсутність у нього повноважень на представництво. Представник не несе відповідальності й тоді, коли він був обмежений у дієздатності, за винятком випадків, коли він діяв за згодою свого законного представника.

Заслугує на увагу і питання комерційного представництва. Так, згідно з німецьким законодавством представництво в комерційній діяльності має назву торговельного представництва. Для регулювання таких відносин застосовується Німецьке торговельне уложення (далі — НТУ), у якому виокремлено три форми такого представництва: прокура (§48—58 НТУ), власне торгове представництво (§84—91с НТУ) та довіреність. Прокура у німецькому праві — це найбільш широка форма представництва, оскільки на її основі вчиняється комплекс дій, пов'язаних із веденням справ комерційних підприємств, у тому числі представництво в суді, адміністративних органах, органах державної влади та місцевого самоврядування, вчинення інших юридичних дій, спрямованих на реалізацію статутних завдань та комерційних цілей підприємства. При цьому за обсягом прокура охоплює увесь комплекс юридичних дій за винятком здійснення права на відчуження і обтяження земельних ділянок таких комерційних підприємств. Відповідні повноваження мають бути спеціально обумовлені в заяві про надання прокури з обов'язковим зазначенням, що такі дії вчиняються прокурисом. Прокура не може бути передана іншим особам і не припиняється

зі смертю володільця підприємства чи власника торговельної справи.

Крім цього, НТУ розмежує прокуру (*Prokura*) та повноваження (*Vollmacht*). Відповідно до § 54 НТУ, якщо хтось без надання прокури уповноважений на ведення комерційної діяльності або на вчинення правочинів певного виду чи окремих правочинів у сфері комерційної діяльності, то це вважається повноваженням (повноваження на ведення справ), яке поширюється на всі правочини і юридичні дії, що зазвичай пов'язані з веденням подібної комерційної діяльності чи вчиненням подібного виду правочинів. Однак особа, якій надано повноваження (*Vollmacht*) на ведення справ, може відчужувати і обтяжувати земельні ділянки, вступати в зобов'язання за векселями, отримувати позичку і брати участь у процесі лише в разі, якщо такі повноваження їй спеціально надано. Установлення та припинення прокури повинно бути занесено в торговий реєстр, хоча момент виникнення повноваження прокуриса німецьке законодавство пов'язує із моментом видачі йому довіреності: її включення в торговий реєстр має суто реєстраційний характер.

Торговельне представництво, на відміну від прокури, є вужчим за обсягом повноважень та передбачає, що особа, яка самостійна у веденні власної діяльності, уповноважена на постійній основі бути посередником при вчиненні правочинів в інтересах іншого підприємця або вчиняти такі угоди від його імені. Якщо особа при здійсненні торгового представництва не є самостійною в розумінні абз. 1 § 84 НТУ (може вільно організувати свою діяльність та вільний час), але уповноважена на здійснення посередництва або вчинення правочинів на постійній основі, тоді вона вважається службовцем.

Ще одна форма торговельного представництва в Німеччині заснована на видачі довіреності. Вона є самостійним правочином, який юридично не залежить від характеру правовідносин між представником та принципалом, що лежать в її основі. При цьому довіреність регулюється загальними положеннями про представництво за відсутності спеціальних положень, передбачених НТУ щодо окремих видів торговельного представництва. Відповідальність представника, який діє без повноваження, регу-

люється так само, як і при загальноцивільністичному представництві, яке ми досліджували вище.

Аналогічні положення щодо обмеження відповідальності закріплені у цивільних кодексах інших держав, які пішли шляхом впровадження диференційованого підходу до регулювання відносин представництва. Таким чином, закріплюючи повноваження кожного з видів представників, німецький законодавець вимушений їх детально окреслювати, щоб забезпечити потреби учасників цивільного обороту у захисті та послідовно адаптувати положення теорії сепарації до вимог комерційного обороту.

Натомість теорія представництва у французькому праві (та романській правовій системі) черпає підстави виникнення представництва не у самому представництві як такому, а в дорученні, ширше розглядаючи питання обмеження повноважень та їх правової підстави.

Норми, пов'язані із представництвом, діють з моменту прийняття Французького цивільного кодексу (далі — ФЦК). У низці статей кодексу йшлося про пряме представництво, а положення ст. 1984 ФЦК фактично ототожнювали договір доручення з повноваженням представника. Навіть після реформи 2000 р. названі статті залишені в основному без змін, хоча й доповненні низкою застережень [10]. Услід за римськими традиціями, пов'язаними із регулюванням договору доручення та інших відносин представництва, законодавство Франції та деяких інших країн, які пішли шляхом ототожнення доручення та представництва (Люксембург [11], Іспанія [12], Австрія [13]), «не поділяє в межах представництва внутрішні відносини між принципалом і представником та зовнішні відносини між принципалом та третіми особами» [14, с. 66—68]. При цьому на сьогодні у французькому законодавстві виокремлюється договірне та законне представництво. В основу розмежування названих видів покладено способи надання повноважень, який, по суті, аналогічний до українського. Поняття ж самого повноваження ще не знайшло свого відтворення у ФЦК, однак на практиці його сутність зводиться до односторонньої заяви принципала, яка може мати як договірну природу, так і нормативну.

Договірна природа так званого загаль-

ноцивільністичного представництва пов'язана із договором доручення, який регулюється статтями 1984—2010 ФЦК. Предметом договору доручення у праві Франції може бути ведення усіх або окремих справ принципала, про що прямо зазначається у договорі. При цьому повноваження зобов'язують представника до вчинення визначених дій. У випадку якщо представник вийшов за межі повноважень, то права та обов'язки у зв'язку з такими діями виникають у нього, крім випадку, коли такі дії представника поза межами повноважень отримують наступне схвалення принципала. Припиняються відносини за договором доручення у випадку відізвання довіреності, відмови повіреного від доручення, смерті, позбавлення дієздатності чи неплатоспроможності довірителя або повіреного. При цьому у випадку скасування довіреності, щодо якої був поінформований лише повірений, права та обов'язки третіх осіб, які уклали договір з повіреним не знаючи про таке скасування, не змінюються.

Окремі положення щодо представництва містяться також і у Французькому торговельному кодексі від 1 липня 2013 р. (далі — ФТК) [15]. Цим кодексом урегульовано відносини, які випливають з брокерської діяльності, агентування, комісіонерів і незалежних торговельних посередників. Слід відмітити, що особливістю участі представників у торговельному обороті є те, що комісіонер може виступати в торговельному обороті не лише від свого імені, а й від імені комітента. У цьому випадку права та обов'язки такого комісіонера визначаються нормами про договір доручення, тобто положеннями глави 13 ФЦК (ст. 132 ФТК). Такий стан речей дав підстави для того, щоб у французькій науковій літературі було обґрунтовано положення про існування ще двох видів представництва: досконалого та недосконалого [16, с. 27]. Відмінність між ними полягає у тому, що при першому виді представництва третій особі, з якою представник вступає у правовідносини, відома особа, від імені та в інтересах якої вчиняється такий правочин. У такому випадку обов'язок щодо вчинення дій лежить на представникові, а відповідні зобов'язання за результатами вчинення правочину виникають у принципала (крім випадків вчинення представником

дій поза межами повноваження). Натомість при недосконалому представництві представник або видає себе за самостійно господарюючого суб'єкта, або ж взагалі приховує інформацію щодо принципала. У цьому разі зобов'язання за результатами вчинення правочину виникають у представника, хоча правові наслідки контракту зачіпають і майно принципала [16, с. 27–28].

Торгові агенти, за французьким правом, — це незалежні професійні підприємці, які здійснюють в якості своєї торговельної діяльності представництво особи, від імені якої вчиняються правочини. Правове становище таких представників регулюється спеціальним законом «Про торгових представників» від 23 грудня 1958 р. [17]. Торгові агенти несуть відповідальність за збитки, завдані невиконанням зобов'язань, а також при делегуванні повноважень третім особам без згоди довірителя і при виході за межі повноважень, не схвалених надалі принципалом. Однак вони не несуть відповідальності за невиконання зобов'язань внаслідок непереборної сили.

Законне представництво також врегульовано положеннями ФЦК і зводиться переважно до представництва малолітніх, неповнолітніх та повнолітніх осіб з дефектами дієздатності. Так, повнолітні особи знаходяться під опікою, якщо вони потребують постійного представництва своїх інтересів у цивільних відносинах внаслідок розумових та фізіологічних розладів, щодо яких наявні відповідні медичні висновки. При цьому встановлення опіки відбувається в судовому порядку з тим, однак, що лікар, який здійснює обстеження та формулює лікарський висновок щодо впливу розладу на здатність особи від свого імені брати участь у цивільному обороті, може визначити перелік угод, які підопічний може укладати самостійно або за згодою опікуна чи особи, яка його заміщує (статті 440–443 ФЦК). Угоди, вчинені особою, щодо якої встановлено опіку, є недійсними за винятком угод, щодо яких встановлено дозвіл на їх вчинення особисто особою, яка знаходиться під такою опікою (статті 464–465 ФЦК).

На основі проведеного аналізу можливо прослідкувати, що французьке цивільне право певною мірою ототожнює

поняття «представництво» та «доручення», у зв'язку з чим виникають два наслідки, які мають юридичне значення. Передусім це те, що принципал вважається зобов'язаним лише в тому обсязі повноважень, в якому він визначив обсяг повноважень представника. Крім цього, до відносин, пов'язаних із представництвом, застосовуються положення про доручення. Відповідно, поняття «представництво» і «доручення» переплітаються, підмінюються одне одним і доручення як інститут зобов'язального права стає законним у той час, як закон наділяє повноваженнями особу з певним правовим статусом, однак при цьому ні закон, ні договір не передбачають визначення такого повноваження [18, с. 49]. Приховане представництво визнаватиметься також за комерційними агентами чи торговими представниками, які діють на підставі трудових договорів [18, с. 50, 56]. Таким чином, французький варіант правового регулювання відносин представництва або *«імпліцитна модель»* представництва охоплює широку сферу правового регулювання представницьких відносин з тією особливістю, що, оскільки представництво значною мірою зумовлене дорученням, підстави відповідальності містяться в зобов'язальному праві та в інституті деліктної відповідальності [19, с. 15].

Висновки. Підсумовуючи дослідження германської та романської моделей правового регулювання відносин представництва в межах континентальної правової сім'ї, відзначимо, що на сьогодні німецькому праву на основі «теорії сепарації» вдалося детально врегулювати повноваження різних видів представництва, сформувавши *позитивістську модель* правового регулювання представництва, яка була реципована законодавствами низки країн європейського континенту, Південної Америки та Азії. Натомість французьке право, розглядаючи підставу представництва в дорученні ширше, визначає представництво та кваліфікує останнє як уявне, або ж *імпліцитне, представництво*, яке об'єднує та розширює сферу правового регулювання класичного представництва, заснованого на повноваженні до договірному представництву і навпаки.

ПРИМІТКИ

1. Civil Code (Napoleon Ed.) : as of 21 March 1804 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.napoleon-series.org/research/government/c_code.html.
2. Codice civile Italiano [detto anche Codice Pisanelli] (approvato del 2 aprile 1865) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.notaio-busani.it/it-IT/codice-civile-1865.aspx>.
3. Bürgerliches Gesetzbuch vom 18. August 1896 : Historisch-synoptische Edition 1896—2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://lexetius.com/НЦУ/Titelei>.
4. Bürgerliches Gesetzbuch : Neugefasst durch Bek. v. 2.1.2002 I 42, 2909; 2003, 738; zuletzt geändert durch Art. 16 G v. 29.6.2015 I 1042 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/НЦУ/gesamt.pdf>.
5. Codice Civile Italiano : approvato con Regio Decreto 16 marzo 1942, (n. 262) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:regio.decreto:1942-03-16;262>.
6. Greek Civil Code (Αστικός Κώδικας) : in force from 23.02.1946 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos/Ευρετήριο/ΑΣΤΙΚΟΣΚΩ–ΔΙΚΑΣ/tafid/225/language/el-GR/Default.aspx>.
7. Civil Code of the Netherlands (Burgerlijk Wetboek) : revised in 1992 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodegeneral.htm>.
8. Código Civil Portugues : Actualizado aтем аМ Lei n.º 150/2015, de 10 de Setembro [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=775&tabela=leis.
9. Kodeks cywilny Rzeczypospolitej Polskiej : z dnia 23 kwietnia 1964 r. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://prawo.legeo.pl/prawo/kodeks-cywilny>.
10. Le Code civil des Français: version consolidée au 19 août 2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721&dateTexte=20130701>.
11. Code Civil : en vigueur dans le grand-duché de Luxembourg : A jour au 1er août 2015. — Luxembourg : Ministère de la Justice du Grand-Duché de Luxembourg, 2015. — 265 p.
12. Código Civil español [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://civil.udg.es/normacivil/estatal/cc/indexcc.htm>.
13. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622>.
14. Wery P. Droit des Contrats : Le mandat / Patrick Wery. — Bruxelles : Larcier, 2000. — 341 p.
15. Le Code de Commerce des Français: version consolidée au 22 août 2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000005634379&dateTexte=20130701>.
16. Montanier, J. C., Samuel, G. Le contrat en droit anglais / Jean-Claude Montanier. — Grenoble : Presses Universitaires de Grenoble, 1999. — P. 27 (143 p.).
17. Décret n°58-1345 du 23 décembre 1958 relatif aux agents commerciaux [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000853181>.
18. Rigaux F. Le statut de la représentation, Etude de droit international compare' / Francois Rigaux. — Leiden : E. J. Brill, 1963. — P. 49 (292 p.)
19. Pelichet M. Rapport sur la loi applicable aux contrats d'intermédiaires / M. Pelichet // Conference de la Haye de droit international privé. Actes et documents de la Treizieme session. — 1978. — № V.

Цюра Вадим. Правовое регулирование отношений представительства в германской и романской системах частного права.

В статье анализируется нормативно-правовое регулирование представительских отношений в государствах германской и романской правовых систем. Исследуется значение Германского гражданского уложения для становления и развития института представительства в европейских государствах. Изучаются вопросы договорного и внедоговорного представительства, отдельно акцентируется внимание на основных аспектах коммерческого агентирования. Автор обосновывает преобладание различных

моделей представительства в германской (позитивистская модель) и романской (имплицитная модель) системах частного права.

Ключевые слова: правоотношения представительства, полномочия, романо-германская правовая семья, договор поручения, доверенность, законное представительство, теория сепарации, коммерческое представительство, имплицитная модель представительства.

Vadym Tsura. Legal regulation of representative relations in Germanic and Roman systems of private law.

The article analyzes the legal regulation of the representation relations in the states of the German and Roman legal systems. Explores the importance of the German Civil Code on the formation and development of the representation institute in the European countries. Firstly, GCC had strong influence on the Civil Code of Switzerland 1907, Italian Civil Code of 1942, Civil Code of Portugal in 1966, the Civil Code of Sweden, Finland and a number of eastern countries (China, Thailand, North Korea, Japan) and some Latin American countries (e.g. CC of Brazil). The author underlines that under German law was already delimited the relationships arising under the contract as specific contract assignments and representation relationships as a category of law of obligations. According to § 164 GCC will, that person carries within its powers on behalf of the principal directly carried out on the latter, regardless of whether he acted as clearly representative. However, if the intend to act on behalf of another person not expressed clearly and not obvious, the lack of intent of representative to act on his or her behalf is overlooked. Instead representation theory in French law (and Roman legal system) draws the basis of representation not in the representation as such, but in representation order (a letter or power of attorney), more broadly approaching the limits of representation powers and their legal basis. Studies the issues of contractual and non-contractual representation, separately focuses on the key aspects of the commercial agency services. Under the German law, the commercial activities in trading are called trade representation. For regulation of these relations applies German Commercial Code (hereinafter — GCmC), which defines three forms of such representation: *prokura* (§48—58 GCmC), the actual trade representation (§84—91c GCmC) and the power of attorney. *Prokura* in German law is the most extensive form of representation because it is based on a set of actions related to doing business of commercial enterprises, including representation in courts, administrative bodies, state and local governments, commitment of other legal actions, connected with the implementation of statutory objectives and purposes of certain commercial enterprise. The peculiarity of the participation of representatives in the trade turnover in accordance with the French Commercial Code (hereinafter — FCmC) is that the commissioner can act in trade turnover not only on its own behalf but also on behalf of the consignor. In this case, the rights and duties of the commissioner are determined by the rules of the agency agreement, meaning the provisions of Chapter 13 of French Civil Code (Art. 132 FCmC). The author proves the prevalence of various models of representation in the German (positivist model) and Roman (implicit model) private law systems. It is stated that today German law based on the «theory of separation» details the representative powers in different types of representation, forming positivist model of legal regulation of representation, which was adopted in laws of several countries of the European continent, South America and Asia. Instead, the French law, considering the basis of representation in the power of attorney, more broadly defines and qualifies representation as imaginary or implicit representation, which integrates and expands the scope of legal regulation of classic representation, based on the authorization to contractual representation and vice versa.

Key words: representation relations, powers, civil law, a contract of agency, power of attorney, legal representation, separation theory, commercial representation, implicit model of representation.